

“Beste afwezigen!

Ik ben blij deze ongevraagde toespraak voor u allen te kunnen houden.

(Korte pauze voor aanzwellend applaus danwel hoongelach)

Hierbij richt ik me met name op de achterste rij, u dacht zeker aan mij te kunnen ontsnappen?

(Denkbeeldig gegniffel, danwel dodelijke stilte. Een potentiële zucht.)

En u, hier helemaal vooraan, bang om iets te missen? Of gelooft u het pas, als u het van dichtbij heeft meegemaakt?

(Ruimte voor een verwonderings-uitroep, daarna stilte)

Hoewel het me een raadsel is, hoe u hier op deze vergeten middag terecht gekomen bent, staat het me kraakhelder voor ogen welke weg mij hierheen heeft geleid:

WHO'S NEXT?

*Het moment
arriveerde eerder
dan de eerste letter op papier*

*dat als een rondspringend hertje
haar positie
aan het bepalen
was*

Enige herkenning? Het is van de schrijfster, in wier boek wij allemaal voorkomen. Ik zal er verder geen doekjes omheen winden, evenmin erover opscheppen, maar zal u alvast verklappen dat ik zeer nauwe banden met haar onderhoud. Sterker nog, ze is hier aanwezig! Dat is ook precies de reden, dat ik nu naar voren stap, of liever gezegd, haar werk uitstap.”

SCHRIJFSTER:

“FIRST THINGS FIRST

*Als de
enige zekerheid
is
dat je
doodgaat,*

*vind ik het
wel prettig
om daar,*

*nu direct
mee
te beginnen, ”*

PERSONAGE:

(van zijn apropos)

“... Nee toch? Je laat je schrikken. Dit lijkt me wat voorbarig, zou bovendien deze hele toespraak overbodig maken.”

SCHRIJFSTER:

“TIMING

*De klok
blijft
precies
op tijd
hangen ”*

PERSONAGE:

“Ja precies, haha, een welgemikte grap. Ik dacht al, want zij is namelijk klaar met conflict, wou ik zeggen, en zeg ik nu. Zij gooit het liever op een één-tweetje met haar personages (met ons!) en is allesbehalve bang, indien haar lezers daarvan weg zouden lopen. Liever speelt ze zogezegd de schappen vol, in plaats van leeg; zij hoeft die boeken namelijk niet te kopen. Ze houdt haar rug recht, speciaal voor ons, geachte afwezigen, beste personages op non-actief. Het staat haar tegen ons in de problemen te brengen. En dat zouden wij niet nobel vinden?”

TERLOOPSE VOORBIJGANGER:

“Wie is of was iets gevraagd, en danwel wat?”

PERSONAGE:

“De meesten van jullie hebben nog geen naam, geen rol, schitteren nog in alomtegenwoordige afwezigheid. Ja, ik ben er daarentegen al vroeg bij! (Wie dit opmerkt is juist). Daarom kan deze speech beter beschouwd worden als aankondiging, dan een viering, meer als aftrap, dan als eindpresentatie. We gaan namelijk de rollen omdraaien: U allen, geachte afwezigen, krijgt uw autonomie weer geheel terug!”

(ruimte voor applaus danwel onbegrip)

FIGURANTE:

“Heb ik deze autonomie ooit eerder gehad?”

SCHRIJFSTER:

“HET KORTE TERMIJN GEHEUGEN LOOPT VOL

*De volgepropte mond
vraagt zich af
of ze zich
zojuist
versproken
had ”*

PERSONAGE:

“De schrijfster gaat zich voornamelijk met gedichten bezighouden, al dan niet via een alter ego, terwijl ik de rest van het verhaal naar eer en geweten zal bijsturen en u, beste personages en figuranten in spé, bepaalt voortaan zélf wanneer u desgewenst in ons verhaal zou willen verschijnen.”

(ruimte voor gejuich en verbazing)

TERLOOPSE VOORBIJGANGER:

“ROLMODEL

*Ik
steek
het liefste
over
bij
rood licht,*

*als er
een moeder
met twee
kinderen
staat
te wachten”*

PERSONAGE:

“Nu de schrijfster niet meer voor God hoeft te spelen, zullen alle gebeurtenissen als vanzelf op een organische manier plaatsvinden. Wel zal ik, op nadrukkelijk verzoek van haar, nog voordat een controverse de kop op kan steken, deze al onder het tapijt vegen. Hoe duidelijk is dit?”

AFWEZIGE 0:

“Bevindt het tapijt zich in het boek?”

PERSONAGE:

“Het tapijt houden we zorgvuldig buiten het boek.”

AFWEZIGE 1:

“Snap ik dat?”

PERSONAGE:

“Wie zegt dat precies? ”

AFWEZIGE 2:

“Heb ik dat gezegd? Ik kon het niet goed verstaan?”

AFWEZIGE 1:

“Nee, dat heb ik gezegd.”

AFWEZIGE 3:

“Voel je je niet alleen en wat is je persoonlijke standpunt wat betreft chaos?”

AFWEZIGE 1:

“Heb ik dat begrepen?”

AFWEZIGE 2:

“Ah, nou snap ik het!”

AFWEZIGE 3:

“?”

PERSONAGE:

“Nee, ik voel me niet alleen, vooral niet met jullie erbij, geachte afwezigen, begrijp me goed.”

AFWEZIGE 4:

“Hoe zijn we begonnen? En hoe weten we of de schrijfster het er mee eens is?”

SCHRIJFSTER:

“Het is oorlog en toch zijn we in het paradijs, of zijn we, ondanks dat we in het paradijs zijn, toch in oorlog?”

VAKANTIE – VERHALEN

*De losgekoppelde
caravan
heeft
last van
verlatingsangst ”*

AFWEZIGE 5:

“Ik wil wel hoofdpersoon worden, of zijn!”

PERSONAGE:

“Hoofdpersonen hebben we bij deze afgeschaft, zij zijn namelijk de hoofdschuldige voor de meeste ellende in een boek. Door de buitenproportionele aandacht die ze opeisen, gaat het meestal net na de inleiding al mis.”

TERLOOPSE VOORBIJGANGER:

“Graag zou ik voorbijganger willen spelen.”

PERSONAGE:

“Wil je dan fictieve of echte voorbijganger zijn? En hoe vaak zou je voorbij willen komen? En als je voorbijkomt, is dat dan ongemerkt of opzichtig?”

TERLOOPSE VOORBIJGANGER:

“Dat zijn teveel vragen, sorry, dan haak ik af. Ik kom liever gewoon voorbij.”

PERSONAGE:

“Ok, geen probleem, ik hou al op.”

(stilte)

TERLOOPSE VOORBIJGANGER:

“Het kan niet in tekst omgezet worden, zie je wel! Ik liep zojuist al langs, maar het werd niet opgemerkt.”

SCHRIJFSTER:

“**ALTIJD**

*In een wereld
van oorzaak
en gevolg,
bestaat
niets
niet ”*

VOORBIJGANGER:

“Toch wel. Ik ben namelijk fictief.”

PERSONAGE:

“MISREKENING

*Het moment bleek
taaier dan
we dachten*

*en ging
niet zomaar
voorbij ”*

SCHRIJFSTER:

“RONDON

*De cirkel
verlangt naar zijn
ontknoping,
al voordat zijn aanzet
is ingezet ”*

PERSONAGE:

“VERTEKENING

*Sinds de achtergrond
met de voorgrond
verwisseld is*

*zijn we
voorgoed
de ingang kwijt ”*

SCHRIJFSTER:

“SAMENGEHALDE ONOVERTREFFELIJKHEID

*Zij struikelt
haar voorstelling binnen,
neemt daarbij
tijdens
de eerste seconde
reeds alle rekwisieten
al vallend
mee het podium op,*

*waarbij de trommel
op zijn vel
stuitert,*

*alle grijze plastic grindemmers
uit de slotscène
voluit en luidruchtig
omgevallen zijn*

*en de eindtune
zich magistraal
en onontwarbaar
met het openingsdeuntje
heeft vermengd ”*

VERTELLER:

“Ik zie het voor me. Nu weet ik het. Mag ik het verhaal vertellen? Ik weet precies welke rekwisieten het zijn, ik zag ze net achter het gordijn staan, vlak voordat ik het podium opkwam. Ik meende ook te zien hoe de zendermicrofoons vastgemaakt werden bij de spelers, die op het punt van hun eerste soundcheck leken te staan.”

AFWEZIGE 3:

“Sinds wanneer staat er een onverwachte verteller op het podium?”

SCHRIJFSTER:

“OVERVLOED

*Als je toch
aan het praten
bent,*

*neem je dan
gelijk
een paar
reserveletters
voor me
mee? ”*

PERSONAGE:

“Van zowel interne als externe bronnen heb ik vernomen, dat dit zelfs de lezers ten goede zal komen.”

(ruimte voor applaus)

AFWEZIGE 3:

“Ben ik nu een aan- of een afwezige?”

AFWEZIGE 0:

“Of allebei?”

AFWEZIGE 4 EN 5:
“En wij? En nu?”

AFWEZIGE 2:
“Ik hoef en wil het niet weten.”

PERSONAGE:
“Bedankt allen, voor uw medewerkende afwezigheid en ik nodig u uit zo spoedig mogelijk solo danwel in groepsverband de vierde wand met onverhoedse spitsvondige interacties te doorbreken.”

SCHRIJFSTER:
“ZINSBEGOOCHELING

*De bliksem
bleef hangen,
als een lange
ketting
uit de lucht,
die langzaam
bevroor
alvorens
als een
slap touw
naar beneden
te lazeren ”*

(ruimte voor gejuich dat dynamisch weg kan ebben tot het weer stil is)

VERTELLER
“Is dat een regieaanwijzing met betrekking tot het decor?”

AFWEZIGE 0:
“Het zou een denkbeeldige metafoor kunnen zijn, of iets anders wat niet bestaat.”

PERSONAGE:
“Daarover later meer. Liever richt ik me nu tot onze lezers van het laatste uur:

Beste danwel geachte toehorende lezers.., (er mag gestreept worden)

Helaas kan ik het boek nu nog niet samenvatten voor u, daarvoor is het simpelweg te vroeg. (Wanneer bent u overigens ingehaakt?) Daarom zou ik u willen verzoeken pas in een later stadium te oordelen, of misschien zelfs wel uw oordeel geheel achterwege te laten.

Een maakproces is hoe dan ook kwetsbaar, hoewel de doorgewinterde creatievelingen met een gedegen opleiding, naast ontplooiing van hun ideeënrijkdom, getraind zijn in het niet op zichzelf betrekken van specifieke kritiek op hun werk. Dit vormt pas de echte leerschool, die de autodidact bij gebrek daaraan vatbaarder maakt voor zogenaamde ego-vergroting, een verraderlijke valkuil voor hen met succes.

Nu zou u op kunnen merken dat u juist door het geven van voorbarige kritiek, danwel vroegtijdige feedback, de ongeschoolde makers zult sterken in hun artistieke keuzes, hen alsnog op deze manier een kosteloze opleiding kunt schenken. Dit is in zoverre juist dat het natuurlijk een grote uitdaging is, om een relevante opmerking te maken over een creatief proces dat nog nauwelijks begonnen is.

U zou vervolgens tegen kunnen werpen in hoeverre deze kritiek relevant zou moeten zijn, gezien de beoogde kosteloze opleiding voor de ongeschoolde kunstenaar, waarmee niet gezegd is dat alle geschoolde makers een olifantenhuid bezitten die dik genoeg behaard is, om alle kritiek naadloos in positieve opstekers in een inspirerende horizonverbreding om te kunnen zetten.

Voordat we erin zouden kunnen verzanden, lijkt het me verstandiger deze weg *niet* te bewandelen. Bij voorbaat al. De alerte slimmerik onder u werpt nu tegen: “Aha, wat geeft u ineens het recht zo voorbarig te mogen zijn, nog zonder genoemde weg belopen te hebben?””

AFWEZIGE 0:

“Aha, wat geeft u ineens het recht zo voorbarig te mogen zijn, nog zonder genoemde weg belopen te hebben?”

PERSONAGE:

“Een alerte slimmerik is daarbij bij voorbaat geen naprater.”

VERTELLER:

“Alleen als het je tekst niet is.”

PERSONAGE:

“Want, zegt u nou zelf, beste lezende luisteraar, welke spreker is er geloofwaardig die zijn eigen voorbeeld niet leeft? Toch heb ik een verrassing voor u in petto, waarvan ik u kan verzekeren dat deze al uw potentiële verdenkingen en verwijten zal ontkrachten.

Beste preventieve lezer, ik vraag u, wat is er nou bijzonderder dan een creatief proces onbekommerd tot bloei te zien komen en nota bene uitgenodigd zijn daaraan mee te werken?”

(Ruimte voor niets)

AFWEZIGE 1:

“Ik hoor niets!”

AFWEZIGE 3:

“Ik zeg niets.”

PREVENTIEVE LEZER:

(Onhoorbaar)

“Ja, ik heb je gehoord. Niets, hoor je.”

PERSONAGE:

“Ik kan uw antwoord al raden..., hoor ik het goed?: Niets!, *niets* natuurlijk! **Niets** kan het creatieve proces overtreffen, beste collega's. Voelt u waar ik naartoe wil?”

(Korte spreekpauze om de woorden te laten bezinken, weer op te takelen en eventueel ermee vooruit te denken)

AFWEZIGE 4:

“Wacht, wat zegt hij, wat heeft hij gezegd?”

AFWEZIGE 1:

“Niets!”

PERSONAGE:

“U hoeft geen vingers op, of tong uit te steken indien u mij begrepen heeft. Ik kan u namelijk niet zien, net zo min als u mij kunt zien. Toch hebben wij iets gemeen. Daarom ben ik ervan overtuigd dat mijn woorden niet aan dovemansoren gericht zijn. U hoort mij, nu op dit moment, dat weet ik even zeker, als dat ik ben.”

SCHRIJFSTER:

“**BEN IK?**

1. Waar is de ik (die zegt: 'ik ben'), als die ik niets meer zegt?
2. Zijn de woorden **ik ben**, de enige woorden die de ik (die zegt: 'ik ben') kan zeggen?
3. Als de enige 2 woorden die de ik (die zegt: 'ik ben') kan zeggen **-ik ben** – zijn, waarom zou die ik dan überhaupt spreken?
4. Wat doet de ik (die zegt: 'ik ben') als die ik niet zegt: '**ik ben**'?
5. Als de enige 2 woorden die het ik (die zegt: 'ik ben') kan zeggen **-ik ben-** zijn, is die ik dan ook in staat zichzelf af te vragen **-ben ik-**?
6. Hoezo voelt de ik (die zegt: 'ik ben') de noodzaak de woorden **-ik ben-** zo vaak te herhalen?
7. Is het moment waarop de ik (die zegt: 'ik ben') besluit niet meer :'**ik ben**' te zeggen, het einde van het ik of het einde van het zijn? ”

PERSONAGE:

“Wat wij allemaal gemeen hebben, beste toehoorders, is het boek dat momenteel geschreven wordt, waar wij in zijn.”

PREVENTIEVE LEZER:

“Ik ook, of pas als het af is?”

TERLOOPSE VOORBIJGANGER:

“Besta ik ook los van het boek?”

PERSONAGE:

“Maar ik zat er toch al in? Zou een enkele van u zich terstond af kunnen vragen.. Correct, in zoverre dat u aanvankelijk als laatste schakel in het proces ingezet zou worden.

De bedachte, opgeschreven danwel uitgetypte, gecorrigeerde, opgemaakte, uitgegeven, ingekeken, verkochte, en tenslotte thuisgebrachte woorden, zinnen, paragrafen en hoofdstukken, gebundeld en wel, komen bij ú op uw boekenplank, waarna u ze naar behoeven en op uw gemak kan decoderen, interpreteren, herkennen, op waarde schatten, ervan kan leren, of ze misschien zelfs afwijzen, weggooien of doorverkopen.”

VERTELLER:

“Hoe belangrijk is de volgorde van deze woorden?”

PERSONAGE:

“Het is een opsomming. Daarmee zou ik dit proces ruwweg als éénrichtingsverkeer willen bestempelen. De woorden staan daarbij vast, zolang ze naast elkaar in het boek staan. Ja u hoort het goed en nee, ik schuw geen confrontaties of taboes, ik ben er namelijk niet om u te behagen, beste toehorende meezeer, hoewel u zich daar misschien wel al op had verheugd.”

PREVENTIEVE LEZER:

“Staan alle woorden tot mijn beschikking, of zou ik een eigen selectie kunnen maken?”

PERSONAGE:

“Ik zou u graag uit willen dagen, omdat ik u voor vol aanzie en niet slechts als koopvee aan het einde van de keten. Wanneer wij momenteel gezamenlijk in een zaal gezeten zouden hebben, had ik graag de nu ontstane chaos op zijn minst wat aangewakkerd, de kreten van verontwaardiging of ongeloof, van onwennigheid of nervositeit gretig opgezogen...”

(ruimte voor stilte)

VERTELLER:

“In de lege zaal vol met afwezigen heerst voornamelijk de stilte.”

AFWEZIGE 0:

“Als ik er geweest zou zijn, had ik onherroepelijk van me laten horen.”

PERSONAGE:

“Opgelet, geacht medemens, graag alle aandacht erbij. Ik vraag u namelijk bij deze om actief tussenbeide te komen, zich voluit en naar believen te manifesteren in het verhaal wat zich aanstonds uit zal rollen. U krijgt het volrecht, direct namens de schrijfster, om naar eigen inzicht interventies te plegen, als bliksemafleider op te treden, verhaalwendingen in gang te zetten, of desnoods gebeurtenissen terug te draaien.”

TERLOOPSE VOORBIJGANGER:

“Ik ben hier nooit geweest, hoewel ik me het wel kan herinneren.”

PERSONAGE:

“Wie weet wilt u zich wel als goede verstaander met niet-bestaande personages bezig gaan houden. Geen inval is ons te gek, wij remmen niemand af, laat dat diep tot u doordringen.

Trek die parallelle werkelijkheid, waar zowel vóór als na de identiteitswisseling, aanvankelijk geen woorden voor te vinden waren, het spreekwoordelijke verhaal maar binnen.”

PREVENTIEVE LEZER:

“Moet wat nog niet gebeurd is, vantevoren al bekend zijn?”

VERTELLER:

“Voor wie, bij allemaal?”

AFWEZIGE 0:

“Wordt er daarover vergaderd? Dan wil ik me alvast preventief afwezig melden.”

PERSONAGE:

“Nee, we werken intuïtief, met slechts één restrictie: **conflicten** zijn niet welkom. Conflicten maken we onklaar als een bom, die zijn ontploffing nog voor het ultieme moment in rook op ziet gaan. Zij brengen ons geen steek verder, wat trouwens niet wil zeggen dat we elkaar naar de mond gaan praten.

Het is namelijk geen probleem als een ander onbedoeld geraakt wordt, beste meelezer, zolang dit maar geen doel op zich vormt. De waarheid – *niets dan de waarheid* – vormt het uitgangspunt van ons verhaal. Dit maakt elk idee van rancune jegens, of controle over anderen hopeloos ouderwets, wat we bij deze voorgoed overboord gooien.

Wie zich in negatieve zin hoe dan ook aangesproken voelt (dit betreft veelal het zogenaamde ego, dat te pas en te onpas van zich laat horen), wordt aangeraden in de eerste plaats niets meer op zichzelf te betrekken, in plaats van gewenst gedrag bij anderen te proberen te forceren. Als onverwacht gevolg daarvan, zullen wij allen steeds makkelijker en relaxter in de omgang worden.”

SCHRIJFSTER:

“STANDAARD MODUS?”

*Klinkt uren geleden
al lang
als de verleden tijd
van lijden? ”*

PREVENTIEVE LEZER:

“LAAT MAAR

*Je bent alles
wat ik
niet
zou willen
zijn ”*

PERSONAGE:

“ONZUIVERE INTENTIES

*Overigens
zouden
zij
dat
eigenlijk
niet
moeten
mogen
kunnen ”*

SCHRIJFSTER:

“GRIPLOZE ONGEBONDENHEID

*We werden steeds moediger,
sinds we ons
nergens meer
aan vast
konden
houden ”*

PERSONAGE:

“Dus waren ook alle vragen vertrokken?”

AFWEZIGE 4:

“Wacht even, ik heb me zojuist bedacht en weet nu zeker dat ik liever als lezer interventies in gang wil zetten, dan als nog niet vormgegeven personage.”

SCHRIJFSTER:

“HET IS NOOIT TE LAAT

*Op de cursus 'Eerste indruk'
was sinds kort een vervolg
beschikbaar ”*

PERSONAGE:

“Ondanks dat je het verhaal nog niet gelezen hebt, en ondanks dat dit geen vraag is, zou ik je willen vragen: hoe weten wij nu wanneer jij het zult zijn?”

AFWEZIGE 4:

“Iedereen, of alleen de aanwezigen?”